Poštnina plačana v gotovini

Posamezna številka 1 Din

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dalmatinova 8 - Uprava: Beethovnova 6
Naročnina: Letno 40 Din, polletno 20 Din, četrtletno 10 Din - Čekovni račun 17.152
Izhaja vsak petek

ŠTEVILKA 28 | V LJUBLJANI, 8. JULIJA 1938 | LETNIK II.

O. U., Ljubljana:

Hlinka

Češkoslovaška je edina država, kjer morejo Slovaki živeti kot državni narod

Odkar obstoji češkoslovaška država, je na dnevnem redu slovaško vprašanje, — kakor pri nas hrvaško, — dasi so si vse vlade prizadevale — v nasprotju z našimi, — rešiti ga. V začetku je šlo vse v redu. Pittsburška pogodba, sklenjena med svetovno vojno v Ameriki med neoficijelnimi predstavniki Čehov in Slovakov, je bila prvi korak k sporazumu. Ko so ob koncu vojne 30. oktobra 1918 predstavniki vseh slovaških političnih strank izjavili, da se smatrajo jezikovno in kulturno kot del češkoslovaškega naroda ter so se odtrgali od Madžarske, je bilo misliti, da je slovaško vprašanje odstavljeno z dnevnega reda, tembolj, ker so se v začetku leta 1919. borili češki in slovaški vojaki ramo ob rami, da so očistili Slovaško Madžarov.

Toda, komaj se je to zgodilo, je nastopil župnik Hlinka z močno agitacijo za avtonomijo Slovaške, opirajoč se pri tem na klerikalno orijentirano prebivalstvo, ki je že v Avstriji vodilo oportunistično politiko. Tako se je Slovaška razcepila v dva tabora. Enega je vodil Hlinka, drugemu so pripadale vse stranke, ki so bile za enotno državo, agrarci, socijalisti, pa tudi katoliška ljudska stranka, ki je zastopala državnopravno drugačno politiko, kot Hlinka in ki mu je zaradi tega na lastnem terenu postajala vedno nevarnejša. Da bi se teh nasprotnikov otresel, se je podal Hlinka opetovano na n e v a r n a pota. Stopil je v zvezo z madžarsko orijentiranim profesorjem Jehličko, s katerim sta šla v Pariz s p o t v o r j e n i m i potnimi listi, da bi intervenirala na mirovni konferenci za slovaško avtonomijo. Seveda brezuspešno, nakar je Hlinka odpotoval domov, prof. Jehlička pa v Budimpešto, kjer je stopil v službo madžarske revizijonistične propagande. (Zadnja leta se udejstvuje v Berlinu in on je spravil v svet pravljico o sovjetskih letališčih v Češkoslovaški, ki je bila povod za dolge mesece trajajočo propagando nemškega časopisja proti Češkoslovaški.)

Ko je Jehlička zahteval v neki spomenici na mirovno konferenco priključitev Slovaške k Madžarski, je bil interniran njegov sodelavec Hlinka in izpuščen po 5 mesecih, ko je dokazal, da se je ločil od Jehličke in ko je izjavil, da smatra pripadnost Slovaške k Češkoslovaški za i z v r š e n o d e j s t v o.

Slično, kakor z Jehličko, se je Hlinka blamiral leta 1928. s profesorjem Albertom Tuko, ki je bil v ozki zvezi s Hlinko in je bil strasten zagovornik dualizma v Češkoslovaški. Ker je bil Tuka osumljen veleizdajniških činov, je bil leta 1929. aretiran in končno obsojen na 15 let ječe. Med procesom je Hlinka j a v n o izjavljal, da se s Tuko identificira in da zahteva njegovo svobodo. Po obsodbi pa je Hlinka obmolknil in Tuko prepustil usodi. Verjetno mu je gradivo, na podlagi katerega je bil Tuka obsojen, zaprlo sapo...

Obsodba, ki so jo inozemski časopisi silno napadali, je bila p r a v i č n a. Leta 1937. je Tuka p r i z n a l svoje protidržavne čine, svojo veleizdajniško zvezo z Madžarsko, Avstrijo in Nemčijo. Njegovo priznanje je bilo obelodanjeno, samo imena nasprotnih držav in mesta so bila označena z drugačnimi črkami.

Ni težko uganiti, na katero državo se n. pr. nanaša sledeči pasus Tukovega priznanja:

«Javili so se pooblaščenci iz države C, ki so vse obljubili. Rekli so, da jim je vseeno, ali se poganjamo za avtonomijo ali za separatizem. Zato pa so stavili pogoj, da se mora vsa akcija vršiti po enotnem načrtu in začeti točno ob določenem času, ne prej, ne poslej. — — —»

«Pooblaščenec te države mi je izjavil, da je izdelal operacijski načrt na podlagi vojnih almanahov in šematizmov češkoslovaške armade ter na podlagi licitacij in ofertnih razpisov za dobave mesa, sena itd., iz katerih je izračunal številčno stanje posameznih garnizij. Določil je 14 organizacijskih in operativnih točk v Slovaški. — Načrt za upor bi moral izdelati po njegovem vzorcu vsak poveljnik lokalnih ustašev samostojno. — itd. itd.»

Po blamaži s Tuko je Hlinka s svojo stranko izvajal še dokaj zmerno opozicijo — do leta 1933., ko je vlada priredila proslavo slovaškega kneza Pribine, ki se je dal krstiti leta 833. Hlinka je takrat aranžiral hud napad na vlado. Nastala je časopisna polemika, v teku katere se je za Hlinko zavzel tudi apostolski nuncij v Pragi Ciriaci, kar je imelo za posledico konflikt med Češkoslovaško in sv. Stolico, ki je bil poravnan šele dve leti kasneje.

Od takrat naprej nastopa Hlinka v e d n o o s t r e j e. Tudi sedaj stoji pod uplivom tretje osebe, poslanca Sidorja, ki ima sigurno zvezo z inozemstvom. Zopet se sklicuje na Pittsburški sporazum, ki ga seveda on d r u g a č e tolmači, kakor vladni krogi. Hlinka zahteva za Slovaško svoj parlament z zakonodajno močjo, očividno le zaradi tega, da bi se polastil vse moči in pregnal svoje politične nasprotnike. Toda v Češkoslovaški je p o l o ž a j t a k, d a s e m u n e m o r e u g o d i t i. Dualizem po vzgledu avstro-ogrske monarhije je nemogoč, ker, kako naj se zadovolji potem sudetske Nemce? Vrhu tega H l i n k a n i m a v S l o v a š k i v e č i n e; zbral je le okrog 30% vseh glasov, tako, da ga k o a l i c i j s k e s t r a n k e z n a t n o p r e k a š a j o.

Hlinka se je zvezal sedaj s sudetskimi Nemci in madžarsko opozicijo. Ta zveza protikatoliško orijentiranega narodnega socijalizma z izrazito ultramontansko stranko je pač kuriozum, ki spominja na svoječasno zvezo naših političnih katolikov s komunisti. T a z v e z a j e d a n e s t i s t o o r o ž j e, k i s e v i h t i p r o t i č e š k o s l o v a š k i d r ž a v i.

Te dni se je vršil sestanek Hlinke s predstavniki češkoslovaške vlade. Morda je ta sestanek vendarle rodil spoznanje, d a j e č e š k o s l o v a š k a e d i n a d r ž a v a, v k a t e r i m o r e j o S l o v a k i ž i v e t i k o t d r ž a v n i i n n e k o t m a n j š i n s k i n a r o d?

POLITIČNI TEDEN

Zadnjič smo napisali, da je prišel 28. junija zvečer v Zagreb g. Božidar Vlajić kot delegat vodstva Združene opozicije, da obvesti tamošnje kroge SDK, kako naj bi se vskladilo politično delo obeh skupin. Naslednjega dne je obiskal g. Vlajić v spremstvu g. Kosanovića g. dr. Mačka v Kupincu in se zadržal z njim v razgovoru nad eno uro. Ob tej priliki je informiral g. predsednika o stališču UO glede na sedanji politični položaj. O razgovoru ni bilo izdano nobeno poročilo, vendar je g. Vlajić izjavil novinarjem, da je zadovoljen s tem, kar je slišal od g. dr. Mačka.

Poset delegatov UO v Zagrebu je skušal izrabiti vladni tisk, zlasti polslužbeno «Vreme», v svoje svrhe, hoteč na spletkarski način naslikati nekak razdor med UO in SDK. Porabivši neke iztrgane stavke iz uvodnika «Hrvatskega dnevnika», je skušalo «Vreme» natveziti jugoslovanski javnosti, kako vladajo v opoziciji med Zagrebom in Beogradom napeti odnošaji in to prav v času, ko se pogajajo izbrani predstavniki obeh opozicijskih skupin glede obiska predsednika g. dr. Mačka v Beogradu.

Navzlic intrigam «Vremena», ki so le preveč prozorne, se vrste demokratičnega bloka strnjujejo in utrjujejo. Po svoji vrnitvi iz Zagreba je g. Vlajić najprej posamezno obvestil voditelje Združene opozicije o svojih razgovorih v Zagrebu, nakar se je vršil skupen sestanek šefov UO. V stanovanju g. Ljube Davidovića se je pa naslednjega dne pod njegovim vodstvom vršila seja širšega odbora Demokratske stranke, katere se je udeležilo okrog dvajset uglednih članov. Pri vseh pristojnih činiteljih UO je opažati veliko zadovoljstvo nad razvojem političnega položaja na podlagi poročila g. Vlajića. Sam g. Vlajić pa je izjavil novinarjem: «Vse je zelo dobro, na pisanje «Vremena» se ne oziramo.» V nadaljnjem razgovoru je tudi omenil, da bo g. Aca Stanojević prišel takoj v Beograd, čim bo to potrebno. V teku zagrebških razgovorov je bilo sedaj dokončno dogovorjeno, kdaj da pride g. dr. Maček v Beograd. Verjetno je, da se bo to zgodilo kmalu po 17. juilju, ko nameravajo Hrvati na svečan način proslaviti rojstni dan in god svojega voditelja ter s to proslavo ponovno simbolizirati edinstvo hrvaškega naroda v borbi za enakopravnost in ideale demokracije ob strani svojih srbskih zaveznikov.

Pred nekaj dnevi je prispel v Beograd tudi g. Adam Pribičević, ki se namerava tam zadržati nekaj dni. Kmalu po njegovem prihodu se je vršila konferenca eksekutive SDS, katere se je udeležilo več voditeljev. Še pred sestankom so se pa sešli nekateri voditelji demokratov s tovariši iz odbora SDS.

V vseh krogih SDK in UO je torej opažati najživahnejšo politično delavnost. Napovedani so za te dni mnogi novi politični shodi, ki kažejo, kako se vsestransko širi misel demokracije in potreba sporazuma med jugoslovanskim ljudstvom. Vsi ti sestanki in složno, skupno delo pa trgajo razne spletke in pobijajo izmišljotine. Blok narodnega sporazuma nadaljuje složno svoje delo.

Dr. M. Korun:

Naše sokolstvo

Za izpolnitev njegove naloge mu zadostuje pravilno izvajana sokolska misel

Dnevi praških sokolskih dni, kakor tudi pretekli mladinski dnevi Zveze fantovskih odsekov in vodstva dekliških krožkov v Ljubljani, so ponovno ustavljali misli ob našem Sokolstvu, ki je na podlagi posebnega zakona o ustanovitvi Sokola kraljevine Jugoslavije iz leta 1929. povezano v enotno privilegirano organizacijo.

Duševni očetje tega zakona so imeli namen, monopolizirati v Sokolu kraljevine Jugoslavije celotno društveno telesno vzgojo naroda, predvsem seveda mladine, ki naj se istočasno prekvasi s tako imenovano jugoslovensko nacijonalno ideologijo. Zato je državna oblast istočasno z ustanovitvijo Sokola kraljevine Jugoslavije ustavila delovanje Hrvaškega Sokola, Srbskega Sokola, slovenske Orlovske organizacije ter delavskih telovadnih enot pod okriljem bivšega socijalističnega kulturnega društva «Svobode». Izpodrezano naj bi bilo za trajno vsako telesno vzgojno delo v društvih s plemenskim, verskim, razrednim ali sploh kakim izrazitim svetovnonazornim obiležjem.

Taka odločitev tedanjih vlastodržcev je bila popolnoma v skladu z idejami in nameni režima z dne 6. januarja 1929.

Režim z dne 6. januarja 1929 je padel, ž njim njegove ideje, ostal pa je zakon o ustanovitvi Sokola kraljevine Jugoslavije kot preostanek iz tistih časov.

Trezni ljudje so že leta 1929. vedeli, da se ta stvar ne bo obnesla in da za sokolsko misel ni koristna.

Toda marsikdo se je dal takrat zanesti od pravega, nekateri tudi od sebičnega navdušenja. Pozdravljali so vistosmerjenje Sokola in sokolskih idej v politični kalup diktatorskega političnega režima, ne misleč na prihodnjost. Slepili so same sebe. Spregledali so šele ob dogodkih zadnjega časa, zadnjih tednov, ko so na lastne oči videli, da Sokol nima več monopola na telesno vzgojo naroda.

To je dejstvo. Dolžnost Sokolstva in vse naše javnosti je, da zavzameta napram temu svoje stališče.

Kako naj bo?

Naše stališče odgovarja demokratičnemu gledanju na dolžnosti in pravice države in državljanov. Zato ga na kratko povemo:

Država nima pravice monopolizirati kulturnega življenja in izživljanja naroda, če noče stopati po stopinjah totalitarnih držav. Nasprotno, njena dolžnost je, da dá vsaki kulturni smeri svoboden razmah in da vsako prepričanje spoštuje. Država ima pravico in celo celo dolžnost, da skrbi za telesno vzgojo naroda, ideološko usmeritev pa mora prepustiti svobodni volji državljanov, dokler le-ta ne pokaže kakih tendenc, ki bi bile nevarne za obstoj države.

Smatramo, da je Sokolstvo več, kakor samo telesno-telovadna organizacija za vzgojo hurapatrijotizma. Če bi bilo samo to, potem ne bi bilo ugovarjati današnjemu stanju.

Toda Sokol, kakor ga poznamo, kakor vemo, da hoče biti in kakor ga poznajo Čehi, je nekaj več. Je organizacija, ki vzgaja svoje članstvo tudi v ideološkem pravcu. Oblikuje svoje pripadnike, da bodi v zdravem telesu zdrava duša, razumevajoč pod zdravo dušo človeka, ki ni prežet samo ljubezni do lastnega naroda in lastne države ter zavesti skupnosti vseh slovanskih narodov, temveč tudi z idejo bratstva, enakosti, svobode, človečanstva, strpnosti in tolerance, torej z vsemi lastnostmi, ki so bitnost demokratičnega človeka.

Zato ne sme biti Sokolstvo nikdar niti inštrument države, marveč ji smemo samo prostovoljno služiti, niti raznih režimov, še manj pa sme biti inštrument kake politične stranke, temveč mora biti svobodna kulturna organizacija, ki vrši svojo telesno in ideološko vzgojno nalogo v plemeniti svobodni konkurenci s podobnimi organizacijami drugih kulturnih smeri.

Za to svojo nalogo Sokolstvo ne potrebuje nikakih monopolov in privilegijev, za dosego te naloge mora biti dovolj njegova močna, pravilno pojmovana in izvajana sokolska misel!

Električna zadruga v Šiški

Enoten odločen nastop opozicije v veri v končno zmago pravice

V nedeljo, dne 3. t. m., se je v telovadnici Narodne šole v Sp. Šiški vršil redni občni zbor Električne zadruge za Sp. in Zg. Šiško, ki naj bi poleg običajnega dnevnega reda razpravljal tudi o razdružitvi zadruge.

Zaradi pogodbe, ki je svojevrstna, o prodaji omrežja Električne zadruge v Šiški Mestni občini ljubljanski, vlada že od lanskega leta upravičeno razburjenje med zadružniki. To se je posebno pokazalo na občnem

zboru v decembru lanskega leta, kjer je prišlo vsled diktatorskega postopanja in kršenja pravil s strani načelnika g. Šaleharja do razburljivih nastopov.

Že tedanji občni zbor je načelnik v bojazni pred ogromnim preglasovanjem predčasno in brez vsakega glasovanja zaključil. Kljub temu, da traja mandatna doba načelstva in nadzorstva le tri leta in so bile zadnje volitve baje leta 1934., doslej ni prišlo do volitev nove uprave. Po dosedanjem obnašanju načelnika izgleda, da namerava svojo, dokaj nevarno igro izvesti do konca proti zakonu in pravilom in proti volji velike večine zadružnih članov.

Na nedeljskem občnem zboru si je načelnik dovolil zadružnike celo pozvati, naj se preteklost pozabi in naj se vendar uvidi, da je njegovo delo in postopanje edino pravilno. V svojem nadaljnem poročilu je dolgovezno dokumentarično dokazoval, da je bila usoda zadruge z ozirom na slabe pogodbe z mestno občino že ob rojstvu v letu 1919. zapečatena in da sedanje načelstvo ni potrebovalo prav nikakega pooblastila od občnega zbora zadružnikov, ker je tako pooblastilo že v pogodbah iz leta 1919. vsebovano. Ponovno je premleval že zdavnaj ovržene trditve, da je sedanja pogodba ugodnejša od prejšnje itd. itd.

Po svojem poročilu je milostno dovolil kratko debato in odredil vsakemu govorniku 5 minut. Izjemo je napravil le pri g. dr. Basaju, ki je lahko govoril 25 minut. V debato so temperamentno posegali gg. Černe, Rupena, Lombar, Cimerman, Jesih, Zemljič in inž. Manda, ki je na koncu svojih izvajanj predlagal konkretno, naj se v teku 14 dni skliče izredni občni zbor z dnevnim redom: čitanje zapisnika, volitev novega načelstva in nadzorstva, razprava in sklepanje o vložitvi tožbe zaradi neveljavnosti pogodbe in slučajnosti. V podkrepitev svojega predloga je g. inž. Manda pozval navzočne zadružnike, da naj, kdor je za njegov predlog, dvigne roko, nakar je najmanj 90% navzočnih spontano dvignilo roke in glasno zahtevalo, da da načelnik predlog na glasovanje. Ko je načelnik g. Šalehar uvidel prav tako neugodno situacijo, kakor na zadnjem občnem zboru, je pozval g. policijskega komisarja, naj občni zbor razpusti, kar se je seveda zgodilo. Stavljeni predlog je v smislu pravil upravičen in bi bil z veliko večino sprejet. Prav tako pa bi g. načelnik imel priliko pri naslednjih dveh točkah o računskem zaključku in razrešnici ugotoviti, da bi velika večina glasovala za nezaupnico in je postopanje tembolj razumljivo. Kaj bo načelstvo sedaj ukrenilo, nam seveda ni znano, jasno je le eno, da zakonitim potom ne bo doseglo svojega cilja.

Ker v ostalem na tem občnem zboru itak nista bili navzočni dve tretjini zadružnikov, je načelnik že ob otvoritvi izjavil, da se zadnja točka dnevnega reda o razdružitvi zadruge preloži na izredni občni zbor, ki bo sklepal ob vsaki udeležbi zadružnikov. Takih in podobnih primerov nasilja verjetno zgodovina zadružništva ne pomni baš mnogo in si ga bo zato treba dobro zapomniti.

Gospodje iz gotovega tabora, ali bolje povedano, gotova skupina iz tega tabora skuša na vso moč valiti vso krivdo na posameznike, češ da zlonamerno zavajajo zadružnike v opozicijsko skupino, pa ji žal ne uspe, ker so tokrat vsaka politika in osebni interesi posameznikov izključeni in je opozicija zgolj iz povsem gospodarskega stališča povezana in enotna v dobri veri, da mora pravica končno vendar zmagati.

Pozdravljeni, Sokoli - junaki !

Veličastni deseti jubilejni vsesokolski zlet v zlati Pragi je končan. Ves svet je še vedno prevzet od mogočnih nastopov slovanskih sokolskih množic in za vedno so se vtisnili v duše vseh očividcev nepopisni prizori, ki so se pretekle dni in tedne odigravali v srcu bratske Češkoslovaške republike. Pa ne le oni, ki jim je bila usoda toliko naklonjena, da so mogli pohiteti v bratski objem k sestram in bratom na severu ob Labi in Vltavi, temveč tudi milijoni onih, ki smo morali, žal, ostati na svojih domovih in v svojih vsakdanjih poklicih, bomo ohranili, kakor večno žarko plamenico, v svojih srcih in mislih svetel spomin na velike zgodovinske dni, ki smo jih doživljali v duhu s sokolsko Prago, ko smo ždeli ob listih in radiu ter naravnost pohlepno požirali sleherno podrobnost, sleherni dogodek, manifestacijo, sprevod, nastop itd.

Zlata Praga se polagoma vrača v svoje vsakdanje življenje in po češkoslovaških železniških žilah odtekajo v vse smeri sveta dolge železne kače, odnašajoč na domove še vedno navdušene in neumorne deset in stotisoče sokolskega članstva in občinstva. Udeleženci jubilejnega zleta se vračajo domov k svojcem in njihova prsa stresa vroče koprnjenje, da bi čim prej mogli z lastno živo besedo vsaj v glavnih obrisih svojim dragim domačim opisati veličastje in nepozabne prizore ter neizbrisne doživljaje s pravkar končanega vsesokolskega zbora.

Tudi naši Sokoli in Sokolice se že vozijo proti domovini. Danes, v petek, proti večeru se bodo vrnili v belo Ljubljano in prinesli med nas novega ognja sokolske ideje, novih moči in vzpodbude, novega poleta in neomajne volje, nove silne borbenosti in odločnosti za zmago sokolskih načel in neskrivljivih smernic. Ovenčani z lepimi zmagami in uspehi iz plemenite praške tekme se vračajo naši sokolski bratje in sestre med nas, ki jih željno pričakujemo z res na stežaj odprtimi, ognjevitimi bratskimi srci.

Ko jih bo drevi sprejemala večno sokolska Ljubljana v svojo sredino in jim ob vrnitvi zaželela prisrčno dobrodošlico, bodo srca in usta vseh Ljubljančanov na ves glas klicala v bratski pozdrav:

«Zdravo, bratje in sestre! Le naprej brez miru za sokolskim praporom!»

Domači pomenki

Žito

Za seboj imamo dve izvrstni letini pšenice. Upravičeno je ljudstvo mislilo, da se bo radi tega kruh pocenil, kar bi pomenilo za naše delastvo, kmeta in srednji sloj znatno olajšanje. Toda, doživeli smo ravno nasprotno: kruh se je tako podražil, kakor še nikoli v Jugoslaviji. Vsak mesec dobiš manj kruha za isti denar.

Ker si naše ljudstvo ne more privoščiti drugih, še dražjih živil, je kruh najvažnejše prehrambeno sredstvo. Radi porasta cen si mati ne more pomagati drugače, kakor da kupi svojim otrokom vsak dan manjšo količino kruha, saj večjega izdatka njen budžet ne premore. Posledica špekulacije z žitom je slabša prehrana dece delovnega ljudstva.

Sladkor

Isto je s sladkorjem, kakor smo že opetovano pisali. Imamo najdražji sladkor na svetu, a sedaj še tega zmanjkuje. Umetno so znižali produkcijo sladkorne repe, samo, da bi opravičili visoke cene. Šli so tako daleč, da zmanjkuje sladkorna sipa in da ponujajo ljudem le še sladkor v kockah.

Modra galica

Isto je z modro galico. Vinogradništvo je ena najvažnejših panog našega gospodarstva. Toda brez rednega škropljenja z modro galico trta ne rodi, ker uniči pridelek peronospora. Človek bi mislil, da bo prva skrb našega gospodarstva, preskrbeti vinogradnikom modro galico, zlasti, ker je Jugoslavija dežela bakra, iz katerega se proizvaja modra galica. Za modro galico imamo dve tovarni: «Zorko» in «Župo», ki sta seveda tudi zvezani po kartelu, kakor sladkorne tovarne. Zaščiteni sta z visokimi uvoznimi carinami, tako, da imata monopol na modro galico, ker se ne izplača naročati modre galice iz inozemstva. Pomladi je bila cena modre galice v tovarnah po din 5.60 kg, kar je bila višja cena za slabše blago, kot v inozemstvu. Toda danes se za to ceno modre galice ne dobi več; kmet mora plačevati modro galico po din 8.50—9.50! Do tega je po poročilu beograjske «Politike» prišlo radi tega, ker tovarni nista mogli nabaviti dovolj blaga trgovcem-grosistom, vsled česar so ti začeli prodajati blago dražje.

Zadruge zahtevajo sedaj, da se odpre meja za modro galico.

Karteli in zaščitna carina

Ti vzgledi dokazujejo, kako pravilno je naše stališče, da so karteli škodljivi, ker usmerjajo gospodarstvo po zasebnih vidikih in interesih, ne upoštevajoč javne koristi. Zaščitna carina je v mnogih primerih opravičena, toda zaščiteni industrijec bi je ne smel izrabljati napram domačemu konzumentu, kakor se to dela danes.

Poslanstvo cerkve

«Temps Present» piše o poslanstvu cerkve med drugim tudi sledeče: «Francoska katoliška hierarhija poudarja osnovno resnico, ki je stara, kakor krščanstvo: Evangeljsko oznanilo ni skladno z nobenim političnim načinom, z nobenim družbenim stanjem, z nobeno posebno civilizacijsko obliko, ker je v drugačnem redu. Nasprotno, treba ga je neprestano ločevati od drugih reči, da se pokaže v svoji vzvišenosti. Brez prestanka opozarja tiste, ki naj razširjajo luč evangelija, predvsem pa duhovnike, da ne smejo skruniti svoje službe z vmešavanjem v strankarske boje. Ni dosti, da se vera ne ukvarja s politiko, ravnanje njenih vodij mora postaviti to resnico pred vsake oči!»

Ali se ne dela marsikje precej drugače?

Zastava generala Franca

V krščanskosocijalni «Delavski politiki» smo brali v 21. številki naslednji zanimivi citat iz francoskega lista «L'Aube»: «Komunisti in anarhisti ne ubijajo v imenu reda, tradicij, španske časti. Oni niso prizveli Kristusa v svojo vojno. Vojaki zla in zmote so, tudi v preganjanju ohranjajo neko satansko zvestobo. Toda, kdo bo izmeril globino izdajstva, ki gre tako daleč, da pod zastavo križa ubija nedolžne ude Kristusovega telesa?» — Odgovor na to vprašanje pač nikomur ni težak, [illegible]

Ljubo doma, kdor ga ima,

pravi star slovenski narodni pregovor. Če pa ima človek več domov naenkrat, je najbrže še bolj ljubo in dobro. «Delavska pravica» poroča, da je postal belgrajski hišni posestnik tudi slovenski veleindustrijalec g. Ivan Avsenek, ki da gradi novo hišo v Belgradu. Ko smo natančneje prebrali to vest, smo šele uvideli, da g. Avsenek ne gradi svojega novega doma v Beogradu, temveč le v — Be-l-gradu. Kako hitro se človek lahko zmoti...

Najbolj žalostno

«Trgovski list» piše o potrebi ščitenja domače podjetnosti in ugotavlja med drugim: «Najbolj žalostno pa je to, da so naši upravni organi dostikrat posebno natančni, kadar ustanavlja novo podjetje domačin, da pa so mnogo bolj liberalni, kadar gre za dovoljenje tujemu podjetju. Ti zadnji sledovi naše nekdanje nesvobode so pač najbolj žalostni. Danes se izda mnogo javnega denarja za razna javna dela. Ves uspeh teh javnih del je polovičarski, če se ta dela ne oddajo tako, da se z njimi pospešuje tudi domača podjetnost, če ne dobe ta dela tudi naša domača srednja in manjša podjetja. Načelo, da se mora domača delavnost pospeševati, naj ne velja le v teoriji, temveč tudi v praksi in naše vrhovne državne ter samoupravne oblasti morajo skrbeti za to, da se bo to načelo izvajalo z vso doslednostjo.» — Saj pa tudi skrbijo. Najodličnejši funkcijonarji naše državne uprave v zadnjih mesecih neprestano potujejo po raznih naprednejših evropskih državah in tamkaj na licu mesta proučujejo modernejše industrijske izdelke in napredek tehnike v vsakem pogledu. Obenem naročajo večje dobave strojev in najrazličnejšega materijala v dotičnih državah za naše državne potrebe. [illegible]

„Dayli Telegraph"

piše o navdušenem sprejemu jugoslovanskih Sokolov, ki so prispeli na praški zlet. Pristavlja pa, da je udeležba jugoslovanskega Sokola zelo razočarala Berlin, ker so upali, da bo jugoslovanska vlada z ozirom na prijateljstvo z Nemčijo vplivala na SKJ, da bi se ta ne udeležil praškega zleta.

V deželo so prihajali . . .

Zadnji «Domoljub» piše o bodočnosti slovenske mladine in obuja nekatere ginljive spomine na preteklost, ko na svetu še ni bilo edinozveličavne JRZ in uniformiranih slovenskih fantov, temveč so hodili morit Slovence ter skrunit slovenske cerkvice in slovenska (tudi še neuniformirana) dekleta strašni bosenski paše, begi in age turške vere v družbi najkrvoločnejših janičarjev, krvi naše slovenske krvi. Ker ti spomini res morajo vsakemu JRZ pravovernemu Slovencu privabiti solze ginjenja v oči, je na mestu in prav, da ponatisnemo vsaj skromen odstavek iz «Domoljubovega» slavospeva: «V deželo so prihajali valpti, ki so vsiljevali narodu tujo vero in tujo govorico, slovensko zemljo so teptala turška kopita, po slovenskih vaseh so divjali sinovi slovenskih očetov in mater, ki so jih naši sovražniki vzgojili za janičarje-odpadnike. Ali se ni to v različnih oblikah ponavljalo pri nas prav do danes? In se bo tudi v bodoče!» — Res je tako in prav ima «Domoljub». [illegible] naklonjenosti do [illegible] kopit svojih [illegible]

Uganka

A: «Kaj danes pri iskanju službe poseka tudi najboljša maturitetna in fakultetna izpričevala?»

B: «Članska izkaznica JRZ;»

A: «In zakaj?«

B: «Ker je tiskana na dražjem kartelnem papirju.»

A: «Ha—ha—ha...»

B: «Jaz tudi: Ha—ha—ha...»

Žalostna statistika

Wilderjeva «Nova Riječ» poroča, da je bilo v Zagrebu l. 1936. prodanega 1,063.000 kg kruha, l. 1937. pa samo še 677.337 kg. Ker je Zagreb po številu prebivalstva porastel, je padel tedaj konzum kruha skoro za polovico...

Nov tabor ZFO

Precej trdovratno se vzdržuje vest, da nameravajo prirediti še enkrat mednarodni mladinski tabor ZFO, to pa radi tega, ker so prireditelji pozabili povabiti na ta tabor brate Srbe in Hrvate. Tako bi bilo res najbolje!

Zunanja politika

Splošni občutek je, da izgubljata španski in češkoslovaški problem na svoji ostrini, ker je Nemčija uvidela, da je na teh mednarodnih frontah diplomatski, kakor tudi vojaški prodor nemogoč. Zato se pa pojavljajo politični zapletljaji na nekem novem mestu, kjer je že prej prihajalo do mednarodnih sunkov, in sicer ob Memelu. Podoba je namreč, da je za Češkoslovaško prišel na vrsto Memel. Že delj časa je vladala v nemško-litavskih odnošajih precejšnja napetost, ker je Nemčija sklenila, da tukaj razčisti situacijo verjetno na ta način, da napravi z Memelom isto, kar je napravila z Avstrijo. Predigra je velika gonja, ki jo je uprizoril nemški tisk proti Litavski, naglašujoč, da je treba definitivno rešiti memelsko vprašanje. Povod za intervencije dajejo Nemčiji prihodi njenih parnikov v Memel, katere so začeli tamošnji Nemci naenkrat sprejemati z bučnimi manifestacijami, katerim redno sledijo izzvani ulični pretepi. Posledica teh so seveda protesti diplomatskih predstavnikov rajha pri vladi v Kaunasu, katerim bo nekega dne lepo sledila vojaška okupacija, ker se za mali Memel ne bo postavil ves civilizirani svet, kakor se je nedavno postavil za Češkoslovaško.

Sicer pa padajo izgledi za napadalce. To nam najbolj nazorno kažejo težave, v katere so zašli Japonci s Kitajci. Pred nekaj dnevi so namreč v Tokiu povedali, da nameravajo v kratkem razširiti vojno na vso vzhodno Kitajsko ali na vse ogromno področje, ki sega na severu od Rumene reke do francoske kolonije Indokine na jugu. Na to je duša kitajskega vojaškega odpora maršal Čangkajšek odgovoril, da te grožnje Kitajcev prav nič ne vznemirjajo, ker se njihov odpor ne da računati niti na mesece, niti na leta. Kitajska se bo branila tako dolgo, dokler bodo Japonci napadali; ker je trdno prepričana, da jo je nemogoče uničiti ali jo prisiliti k predaji.

Japonci so očividno začeli vojno računajoč, da bo trajala le nekaj mesecev. Vendar pa je ogromna Kina pokazala svoj odpor, ki je prisilil Japonce, da morajo računati s skoro brezkončno borbo. Njihovi načrti na Kitajskem so brezupno podjetje in čimbolj se ta krvava vojna širi, tembolj si Japonci tam kopljejo svoj lasten grob.

Ne le žalostni japonski vzgled, marveč tudi drugi mednarodni dogodki so mnogo pripomogli k temu, da se je mednarodna napetost v zadnjem času precej pomirila. Precej zasluge pri tem ima Amerika. Njeno stališče je nad vse odločilen faktor v razvoju mednarodnopolitičnega položaja v Evropi, zlasti pa glede na najvažnejše vprašanje, vprašanje miru ali vojne. V vseh kritičnih momentih je mnogo odvisno od tega, na katero stran se nagibajo simpatije Amerike. Ta je pa ne enkrat, temveč neštetokrat pokazala, če že ne mržnjo, pa vsaj odpor do nedemokratičnih držav in ameriški notranji minister Ickes je v govoru, s katerim je otvoril vrsto predavanj na radiu, neženirano povedal, da predstavlja fažizem največjo nevarnost današnjih časov. Ne samo po izjavah, marveč tudi iz nastopa Amerike ob številnih prilikah lahko sklepamo, da so njene simpatije v današnji duhovni in gmotni borbi v Evropi nedvomno na strani demokratične Anglije in Francije.

DOMA IN NA TUJEM

† Karla Šaplova

V Pragi, kamor je šla z možem na vsesokolski zlet, je nenadno preminila soproga g. dr. Antona Šaple, inšpektorja banske uprave, «teta Karla», kakor so jo imenovali njeni prijatelji in sorodniki. Bila je plemenita žena, ki je storila na tihem mnogo dobrega. Delovala je sicer v nekaterih ženskih organizacijah, toda nikjer in nikdar ni silila v ospredje. Kdor pa je trkal na njena vrata, jih je našel vedno odprta. Srčno dobra po svoji naravi, je imela usmiljenje do vsakogar, ki je bil pomoči in podpore potreben.

Izšla je iz znane narodne rodbine Draščkov v Gorici. Vse želje in hrepenenje pokojnice je bilo posvečeno njenemu rojstnemu kraju, kljub temu pa je vzljubila z vso iskrenostjo tudi svojo novo domovino Jugoslavijo. Bila je res odločna narodna in napredna žena, kakor jih ni mnogo. Naj počeva v miru, preostalim pa izrekamo svoje globoko sožalje!

Znanstveni prispevek

Vse se z vsakim dnem izpopolnjuje in izboljšuje na svetu. Včasih smo se učili v ljudski šoli v prvem razredu najprej mali pisani «i» in «u», nato velike pisane črke, končno pa še male in velike tiskane. Danes je ravno obratno. Najprej velike tiskane in naposled šele pisane. Pač pa so pisane črke take, da jih starejši trdoglavci sploh ne poznamo in je bolje, da svojemu naraščaju ne pomagamo pri izdelovanju domačih nalog, ker bo sicer v izpričevalu red «1», ki je bil v naših časih najboljši, danes pa je najslabši. Človek obrača, Bog pa obrne ali pa šolska oblast, ki je tudi dana od Boga, kakor so nas včasih učili. Vsaka oblast je od Boga! In doživeli smo, da je tudi v prirodopisu nastal popoln preobrat. Ubogi Erjavec, še v grobu se bo preobrnil. Kameleoni vseh vrst so se ponovno prelevili in so dobili docela novo uniformo. Levi so nehali rjoveti in so jim zrasli nad žreli tesni nagobčniki, kakor našim novinarjem v zadnjih leith. Edino človeške ribice na slovenskem Krasu še niso spregledale in so ostale pri največji svetlobi trajno slepe. Pač pa so psi in volkovi prestopili v «Prirodopisu živalstva» med parkljarje, to pa na podlagi naslednjega znanstvenega poročila ljubljanskega «Domoljuba», ki piše: «Pol volk, pol pes? Neobičajno zver je ubil kmet Vandjel Čekaonović iz Džavota pri Djevdjeliji. Zverina je bila težka 80 kg, a dolga en meter. Parklje in rep je imela popolnoma enake volčjim, prav tako tudi smrček in uhlje...» Sedaj ima zverina pol volk — pol pes parklje, zmagovalec kmet Čekaonović opanke, gospodje pri «Domoljubovem» uredništvu pa verjetno...

•

VSE ONE, ki so prejeli v zadnji številki položnice, prosimo, da nam takoj nakažejo naročnino.

Sokolsko društvo na Rakeku bo praznovalo v nedeljo 17. julija t. l. 15-letnico svojega plodovitega in za državo ter narod velezaslužnega obstoja. Proslavo tega svojega jubileja bo društvo združilo z razvitjem svojega društvenega prapora in z velikim javnim telovadnim nastopom. Novemu praporu bosta kumovala preprost delavec, bivši vojni ujetnik v Rusiji in legijonar, ter žena nižjega železniškega uslužbenca, oba kmečkega rodu, ki tvori nedvomno jedro in pretežno večino naših zavednih sokolskih vrst. Pričakovati je, da bodo 17. t. m. pohiteli Sokoli in narodno občinstvo iz vseh naših krajev k proslavi obmejnih sokolskih bratov na Rakek.

Ljubljanski pododbor Združenja četnikov bo priredil v nedelja 10. t. m. popoldne z začetkom ob 17. uri v Ljubljani na vrtu restavracije «Pri levu» na Gosposvetski cesti vrtno veselico s plesom, na kateri bo sodelovala vojaška godba 40. pešpolka. Prireditev, ki je združena z nagradnim streljanjem in drugimi zabavnimi posebnostmi, se bo vršila ob vsakem vremenu in bo zaključena ob 2. uri zjutraj. Pridite polnoštevilno!

Nov lovski revir v Ljubljani se obeta vsem lovcem, brez razlike, ali so legalni lovci, divji lovci, ribiči ali pa prijatelji lovcev, in to celo brez lovske karte. Lovski čas traja vse leto na vse vrste divjačine: Pristna Štajerska in dalmatinska vina ter prvovrstni dolenjski cviček poleg izvrstne jedače: ocvrtih piščancev, vseh vrst pečenke itd. Cene so neverjetno nizke. Ta lovski revir je v gostilni «Pri Lovcu», na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste.

[illegible]

Nj. Vel. kralj Peter II. je prispel te dni na Bled, kjer namerava prebiti počitnice.

Milan Rakič, pesnik in bivši poslanik v Rimu in Sofiji, je te dni umrl v Zagrebu.

Žetev v Bački obeta biti zelo bogata. Posebno dobro kaže pšenica, saj imajo posamezni klasi do 40 zrn, tako, da računajo, da bo žetev slična letini 1932. Odlično letino obetajo tudi rž, ječmen in oves. Edino koruza potrebuje več dežja. Žetev se bo pričela prej, kot običajno.

Uvozna carina tudi na fese je uvedena v naši državi. Največ fesov uvozimo preko Metkovića iz Francije in Češkoslovaške. Preteklo leto smo uvozili fesov v vrednosti skoro dva milijona dinarjev.

Kolektivno pogodbo zahtevajo tudi pomorski delavci, tako predvsem vse ugodnosti, ki jim jih daje zakon o zaščiti delavcev, pravila v mednarodni konvenciji brodarstva itd.

Vojvoda in vojvodinja Windsor bosta prebila svoje počitnice na našem Primorju. Najela sta posebno jahto, ki ju bo prepeljala na Jadran.

Ne plačujejo davkov, toda ne morda kje v divjih predelih Afrike, temveč pri nas v Jugoslaviji. Ti srečneži so pleme Karakahajcev, priseljencev iz severnega dela Epira na Grškem. Živijo nad Djevdjelijo, poleti se pa s svojimi ovcami preselijo še višje v planine. Vojakov jim seveda tudi ni treba služiti, vse spore pa rešuje poseben izvoljen sodnik, ki tudi zastopa svoje varovance pred oblastmi. Seveda so Karakahajci popolnoma nepismeni, vendar žive v najboljših odnošajih med seboj.

Nemci v Jugoslaviji. Po uradnih podatkih živi v Jugoslaviji 499.969 Nemcev ali 3.59%, od tega v dravski banovini 28.088 ali 2.53 odstotkov celotnega prebivalstva dravske banovine. Največji odstotek Nemcev ima Ptuj 10.74%, seveda poleg Kočevja, kjer jih je 30.82%.

Rojstni dan g. dr. Vladka Mačka bodo slovesno praznovali Hrvati v nedeljo 17. t. m. Napovedane so bakljade, podoknice, razna zborovanja in sprevodi.

Stara 38 let, ima pa že 20 otrok. Mara Divjak, doma na Hrvaškem, je stara šele 38 let, pa je te dni rodila že svojega dvajsetega otroka. Dvakrat je rodila dvojčke, od vseh otrok pa žive le še štirje.

Prva državna obrtna razstava se bo vršila letos od 8. do 25. oktobra pod pokroviteljstvom kneza-namestnika Pavla.

20-letnico osvobojenja Vojvodine bodo praznovala vsa vojvodinska društva in združenja skupno letos jeseni v Novem Sadu.

Balkanski kongres za zaščito mladine bo letos od 1. do 8. oktobra v Beogradu.

Nove lične uniforme je dobila pred dnevi beograjska prometna policija. Postopno bodo prejele nove uniforme tudi ostale policijske uprave v državi.

Specijalne aparate proti morski bolezni, ki jih izdeluje neka nizozemska tvrdka, bodo prihodnje dni preizkusili tudi na naših ladjah.

Krasen spomenik blagopokojnemu kralju Aleksandru I., delo mojstra Meštrovića, bodo v kratkem odkrili na Cetinju blizu hiše, v kateri je bil veliki pokojnik rojen.

Mala antanta bo imela svoj prihodnji sestanek 20. avgusta t. l. v Beogradu in se bo sklepalo predvsem o pogajanjih z Madžarsko glede oboroževanja in pa o skupni izjavi držav Male antante o vprašanju narodnih manjšin.

Velik protestni shod proti draginji se bo vršil v kratkem v Splitu v Mestnem gledališču.

Strašna toča je povzročila veliko škodo v zadnjem tednu v raznih krajih na Hrvaškem in v Srbiji. Tudi Sloveniji ni prizanesla in je opustošila zlasti vinograde v okolici Brežic, na Bizeljskem, v Halozah in drugod po Štajerskem.

Naš mladi šahovski velemojster Vasja Pirc je zopet proslavil svoje ime in svojo domovino v tujini. Na mednarodnem turnirju v kopališču Harzburg v Nemčiji je zasedel prvo mesto pred vodilnimi svetovnimi velemojstri.

Po dveh mesecih neprestanega solnca in vročine je te dni na dalmatinskih otokih zopet deževalo, toda brez pravega uspeha, ker je bila zemlja z vodnjaki vred preveč izsušena.

Mednarodni kongres za zgodovino medicine se bo vršil letos od 1. do 13. septembra v naši državi, in sicer menjaje se v Zagrebu, Beogradu, Skoplju, Sarajevu in Dubrovniku.

V novi rafineriji bakra v Boru v Srbiji bomo pridobivali odslej pri polnem obratovanju poleg 20.000 ton čistega elektrolitičnega bakra še vsako leto po 600 kg zlata in 1800 kg srebra. V ostalih rudnikih bodo tudi zgrajene moderne rafinerije in bomo dobivali na leto najmanj še nadaljnjih 6000 kg srebra. Vse to bogastvo je romalo doslej s sirovimi rudami v tujino, od koder smo potem za drag denar kupovali žlahtne kovine za našo Narodno banko.

V veliki tovarni sardin «Neptun» v Komiži na otoku Visu sta zgoreli dve polni skladišči, dočim je ostala tovarna sama nepoškodovana.

Novozgrajena železniška proga Bileća—Nikšić bo 12. t. m. izročena javnemu prometu. Dolga je 71 km in je veljala 88 milijonov dinarjev.

Draginja narašča, tako pravi mednarodni urad dela v Ženevi. Statistični podatki določajo natančno v odstotkih porast cen v posameznih državah: od lani so narasle cene v Rumuniji za 14.6 odstotka, Češkoslovaški za 13.26 odstotka, Bolgariji za 11.61%, Jugoslaviji za 9.26% in Madžarski za 5.98%. Odstotek je seveda vzet povprečno na vse predmete. Pa naj še kdo trdi, da cene padajo!

Ameriški bogataš Vanderbilt je umrl v New Yorku, star 73 let.

Novi zakon o 48-urnem delovnem tednu na Angleškem je stopil te dni v veljavo. Isti zakon prepoveduje delo mladini pod 16. letom pred sedmo uro zjutraj.

Dr. Schuschnigg, bivši avstrijski kancler, bo postavljen pred sodišče zaradi smrtne obsodbe 43 nacijonalnih socijalistov. Tako postaja usoda zadnjega kancelarja Avstrije precej žalostna.

Suzana Lenglen, svetovna prvakinja v tenisu, je umrla v Parizu.

Angleži letujejo letos najbolj v Franciji, kakor kažejo podatki potovalnih družb.

Svetovno zborovanje kmečkih žen. Tudi kmečke žene imajo že svojo svetovno organizacijo, ki se imenuje «Združene kmečke žene sveta». Pred nedavnim časom so se v Londonu sestale zastopnice organizacij kmečkih žen vsega sveta, da pripravijo četrto mednarodno konferenco, ki se bo vršila prihodnje leto v Londonu. Na konferenco se je doslej prijavilo trideset držav.

Nemška vlada je vložila pri češkoslovaški vladi protest zaradi protinemških pesmi, ki da jih prepevata češkoslovaška mladina in vojska...

Nova Hitlerjeva knjiga. Vodja Nemčije bo v kratkem izdal nov katekizem o novi obliki narodno-socijalistične vere za nordijsko raso.

V Združenih državah severnoameriških so zabeležili po zadnjih podatkih 10,300.000 brezposelnih.

Novo nemško velepodjetje «Hermann Göring-Werke», o čigar ustanovitvi smo že poročali, je te dni razširilo svoj delokrog s prevzemom štirih znanih avstrijskih industrij: «Steyer-Daimler-Puch A. G.«, tovarne strojev in vagonov «Simmering», «Štajerskih livarn jekla» in «Paukerwerk» (prej «Prva brnska tovarna strojev»).

Tudi bolgarska vlada je izdelala načrt o ustanovitvi državnega gospodarskega sveta in bo tozadevni zakonski predlog izročen v odobritev parlamentu že na prihodnjem zasedanju.

Švicarski zvezni svet je sklenil, naj finančni minister izdela načrt o posebnem davku za narodno obrambo, s katerim naj se pokrijejo povečani izdatki za oboroževanje.

O velikih antipatijah, ki vladajo v Ameriki proti Nemčiji, je objavil obsežen članek «Berliner Local Anzeiger». List istočasno ostro kritizira Roosevelta in mu očita sodelovanje z židovskimi emigranti v Ameriki.

Češkoslovaško zadružništvo je zelo močno razvito in šteje 7733 kreditnih, 5969 kmetijskih 1841 obrtniških, 939 nabavljalnih, 1522 stavbnih in 10.437 drugih zadrug.

Žene za mir. Na zborovanju liberalne stranke v Angliji je predlagala lady Gladstone, naj se uzakoni prepoved izvoza petroleja vsem napadalcem. Na ta način bi bilo najlažje preprečiti bodočo vojno.

Norveška žena enakopravna. Norveško narodno predstavništvo je sprejelo s 60 proti 48 glasovi predlog zakona, po katerem lahko dobe žene zaposlitev v vseh javnih poklicih, tudi v duhovniških, pod istimi pogoji, kakor moški. Kaj pravijo k temu duševni očetje našega zakona o učiteljskem celibatu?

Prva ženska ravnateljica kaznilnice je Švedinja dr. Rut Grubb v Växjo na srednjem Švedskem.

Čiščenje. Na podlagi nove naredbe o advokatih je bilo te dni izbrisanih iz imenika dunajske odvetniške zbornice 720 židovskih odvetnikov.

Ameriška vlada pripravlja celo vrsto izrednih ukrepov proti delovanju tujih vohunov, ker se je ugotovilo, da so ukradli tuji vohuni celo ključ od šifer ameriškega zračnega brodovja.

Zaključna plenarna seja kongresa Pen-klubov v Pragi je sprejela dve resoluciji, v katerih obsoja bombardiranje neutrjenih mest in apelira na svetovno javno mnenje, da se vpostavi mir povsod, kjer je bil prekinjen, oziramo se utrdi, kjer je ogrožen. Prihodnji kongres bo meseca avgusta 1939 v Stockholmu.

Švedski zunanji minister Sandler, ki je znan evropski javnosti po svojih znamenitih, ostrih in pravicoljubnih govorih, je označil v neki izjavi zadnje zasedanje sveta Društva narodov kot najnižji nivo njegovega zgodovinskega razvoja.

Neumestna popustljivost. Češkoslovaška vlada je dovolila sudetskim Nemcem, da se smejo v bodoče pozdravljati javno s hitlerjevskim pozdravom.

Odnošaji med Sovjetsko Rusijo in Japonsko so se zaradi nadaljnjega podpiranja Kitajcev s strani ruske vojske ponovno poostrili.

Henleinova sudetsko - nemška stranka na Češkoslovaškem je sklenila, da bo v svoji organizaciji uvedla vojaško formirane motorizirane oddelke.

Tudi na Angleškem dela vprašanje preskrbe brezposelnih in odprave brezposelnosti vladi velike skrbi, zlasti zato, ker velike množice brezposelnih delavcev, zlasti starejših, zadnja tri leta sploh nočejo več prijeti za nobeno delo in hočejo živeti izključno le iz javnih podpor. Lani je Anglija porabila samo iz državnih sredstev za podpiranje brezposelnih precej nad 12 milijard dinarjev.

Pišejo nam . . .

„Strokovnjak“

Prejeli smo sledeči dopis:

«V Ljubljani je ugledna veletrgovina specerijskega in kolonijalnega blaga. Zaposluje mnogo osebja in je tudi sicer sila neoporečna, čeprav se vrsti pri njej kazen za kaznijo. Enkrat jo kaznuje carinska oblast, drugič zopet užitninska oblast, tako, da se šef komaj otepa na vse strani nadležnih mož pravice. Seveda zaposluje trgovina več potnikov, ki ponujajo razno robo križem domovine. Med drugimi potuje za to firmo tudi trgovski potnik, ki je nedvomno zelo izvežbana strokovna moč, saj je izučen — pek!

Gospod urednik! Priznavam, da imajo vsi stanovi pravico do življenja, toda vsak v svoji stroki! Sto in sto izvežbanih trgovskih potnikov mora tavati v brezdelju ali pa delajo za sramotno plačo, medtem ko mnoga podjetja zaposlujejo strokovno neizvežbane moči, ki seveda delajo za nižje plače.

Mnenja sem, da taki slučaji precej prispevajo k splošni gospodarski krizi, če se namenoma slabi z nižjimi plačami plačilna moč posameznika in s tem plačilna moč celote. In omenjeni gospod šef ni tako uvideven, da bi spoznal, da s tem splošno gospodarsko krizo še povečuje, ne pa zmanjšuje. Koncem koncev pa je tudi on sam prizadet, saj je vendar sam tudi trgovec in gospodarstvenik. Sicer pa, kaj briga njega ves svet, samo da on trenutno uspeva, pa čeprav okrog njega vse propade. Saj to ne spada pod zakon o nelojalni konkurenci. — Potnik.

Sokolsko zmagoslavje v Pragi

Triump sokolske volje in discipline nenehoma raste v bratski Pragi. Program se razvija s popolno doslednostjo. Po nastopu najmlajših preteklo nedeljo, katerega so posetili prvi odličniki domače in tujih držav, so prešli na glavni program zleta: nastop članov in članic. Glavni dan je bil v nedeljo. Poleg silne sokolske armade so posetili Prago ob tej priliki zastopniki skoro vseh evropskih držav. Jugoslavansko vlado je zastopal minister za telesno vzgojo naroda g. dr. Miletić, od vodstva Združene opozicije sta se pa zleta udeležila tudi gg. Večeslav Vilder, član poslovnega odbora in dr. Srdjan Budisavljević, narodni poslanec. Rumunijo zastopa več visokih predstavnikov, Francijo minister za telesno zdravje, Anglijo državni podtajnik za prosveto; posebna odposlanstva so odposlale tudi Bolgarija, Grčija, Turčija, Belgija itd.

Svetovni tisk zastopa nad 350 posebnih poročevalcev poleg sto stalnih poročevalcev, ki itak bivajo v Pragi. Vsa poročila so polna priznanja sokolski disciplini, vzornosti nastopov in silni volji vseh sodelujočih. Priznanje pa velja tudi naravnost vzornemu delovanju češkoslovaške pošte, ki deluje kljub ogromnemu navalu te poročevalske armade brezhibno in požrtvovalno. Tudi vreme je bilo skoro ves čas naklonjeno sokolski požrtvovalnosti.

Za nedeljski članski nastop se je začelo vrvenje že v petek. Neprestano so valovile po Pragi velikanske množice ljudi, ki so s prihodi raznih vlakov vedno bolj polnile praške ulice. Vsepovsod so odmevale sokolske godbe, pevski in tamburaški zbori. Praga je valovila v enem samem utripu svojega slovanskega srca, v enem samem dihu sokolske duše. Kljub silnemu navalu, kljub silnemu vrvenju pa se ni zgodila nobena nesreča. Vse deluje brezhibno. Policija ni imela prilike nastopiti v nobenem primeru. Sanitetno službo opravljajo Sokoli sami.

Članske svečanosti so se začele s poklonitvijo sokolskim velikanom, predvsem spominu velikega borca za svobodo Češkoslovaške T. G. Masaryku. V Lany je odšla posebna deputacija zastopnikov posameznih žup in predstavnikov ČOS in SKJ in položila na grob krasen venec. Istočasno se je druga deputacija poklonila na Staromestnem trgu na grobu neznanega junaka. Uro pozneje je Sokolstvo obiskalo grobove ustanoviteljev Sokolstva Tyrša, Fügnerja, Podlipniškega, Schreinerja in drugih. Sokoli so se pa spomnili tudi pokojne R. Tyrševe in položili pred žaro njenih ostankov krasen šopek.

Opoldne se je začelo zbiranje za popoldanski nastop. Z vseh strani so vrele nove množice na ogromni stadion. Vsa prometna sredstva so bila zasedena do zadnjega kotička. Vsak si je hotel pravočasno zagotoviti svoj prostor na prostranem zletišču. Natančno po števcih je bilo ugotovljeno, da je obiskalo ta čas stadion nad 300.000 ljudi, tako, da je vsako pretiravanje izključeno. Morali so v zadnjem hipu zgraditi še dodatne tribune in pripraviti še stojišča za 10.000 ljudi; kljub vsem naporom ni bilo mogoče spraviti vseh ogromnih mas na stadion.

Popoldansko prireditev so posetili najodličnejši predstavniki. Malo pred začetkom je prišel predsednik republike g. dr. Beneš s soprogo, na tribuni pa so bili že zbrani vsi člani vlade z ministrskim predsednikom g. dr. Hodžo ter predsednikoma obeh zbornic gg. Malypetrom in Soukupom na čelu. Bil je zbran tudi ves diplomatski zbor in nista manjkala niti zastopnika Nemčije in Vatikana!

Ob treh se je začel nastop. Najprej so potegnili na drog češkoslovaško, pozneje ob nastopu Jugoslavije pa še jugoslovansko državno zastavo. Z bližnjega Pečurca so zagrmeli topovski streli, v sinje nebo pa je vzletela jata tri tisoč golobov in oznanila svetu, da so sokolske svečanosti v zlati Pragi dosegli svoj višek. Ozračje je zabučalo in sto vojnih letal je prepreglo nebesno sinjino. Nastopijo Sokoli. Dvigne se val navdušenja, ki ga ni mogoče popisati. Vse vzklika, ploska, kriči, da se je bati katastrofe. Take sile ni mogoče zadržati. Prvi so nastopili češkoslovaški Sokoli, ki so v svojih vajah simbolično prikazali vso pripravljenost Sokolstva v obrambo svobode in demokracije.

Vihar navdušenja je pa dosegel svoj višek, ko so se pokazali v areni jugoslovanski Sokoli. Nastopilo jih je nad 2500. Nepopisno je bilo navdušenje množic v trenutku, ko so naši Sokoli izročili češkoslovaškim bratom kip kralja Aleksandra Zedinitelja. V drugem delu so nastopile češkoslovaške Sokolice, zaključna točka pa je bil nastop 32.000 češkoslovaških Sokolov. Vse vaje so spremljali s petjem, v katerem prosijo Boga, naj bi nikdar ne izgubili ljubezni do širne češke zemlje.

To, kar je pokazal letošnji praški sokolski nastop, je zasenčilo vse dosedanje prireditve po vsem svetu. Številna priznanja od vsepovsod potrjujejo to dejstvo. Francoski pisatelj Jules Romain je izjavil novinarjem, da je pogled na to prostovoljno disciplino, požrtvovalnost in vzdržnost, ki jih je pokazalo Sokolstvo, moral izzvati solze ginjenja. To je oživljena antika, ki je idealna na sokolskih tleh. Angleški državni podtajnik Parker je bil tako navdušen, da je prosil, naj mu dovolijo, da bo v radiu izjavil svoje priznanje. Jugoslovanski minister za telesno vzgojo je tudi po radiu izjavil svoje priznanje Sokolstvu. Enako so se izjavili tudi zastopniki drugih držav. Tudi telovadci (Francozi, Belgijci, Finci, Švicarji) so se odpovedali nastopu v stadionu, ker bi spričo veličastnega nastopa čeških in jugoslovanskih Sokolov ne prišli do pravega izraza in so raje nastopili zvečer na posameznih akademijah.

V nedeljo je prispela v Bratislavo tudi jugoslovanska vojska, ki je potovala po Donavi s parnikom.

V ponedeljek so se vršile še posamezne tekme v odbojki, košarni tekmi, hazeni, rokometu, tenisu itd. Popoldne so bili še razni javni nastopi, nastop ameriških gostov, ruskih Sokolov in ženski plesi. Zvečer je sledil velik koncert v Smetanovi dvorani Mestnega doma.

Posebno iskren sprejem je bil prirejen naši vojski, ki je prispela skupno z rumunsko vojsko v Prago. Pot s kolodvora je bila triumfalen pohod, ki je po sijaju še prekosil sprejeme Sokolov. Na kolodvoru je bila postavljena častna četa z zastavo in godbo. Sprejema so se udeležili vsi praški aktivni oficirji, zlasti tisti, ki so se med vojno borili kot prostovoljci v srbskih strelskih jarkih. Jugoslovansko in rumunsko vojsko je pozdravil general Voženilek v imenu češkoslovaškega vojnega ministrstva. Vsepovsod je šel vihar navdušenja, kjerkoli sta se pokazali obe vojski. Čehi so s tem sprejemom vnovič dokazali vso svojo veliko ljubezen do vojaške sile Jugoslavije in Rumunije. Že zaradi tega silnega manifesta vojaške povezanosti vseh treh držav je povzročil sokolski zlet v Pragi globok odmev tudi v inozemstvu, kjer bo dal misliti marsikateremu politiku.

Vidni so že prvi odmevi inozemskega tiska. Francoski listi so polni priznanja. Vsi brez izjeme občudujejo slovansko Sokolstvo. Prav posebno naglašajo, da ne gre tu za nikako umetno tvorbo, temveč za nacijonalen pokret, ki ga odlikuje prostovoljna disciplina. Angleški «Manchester Guardian», poroča celostransko o sokolskih svečanostih. Zlasti omenja, da bo nastop vojsk Male antante na praškem zletu krepko manifestiral zavezniško povezanost Male antante.

Slovansko sokolstvo je s tem svojim silnim manifestom pokazalo svojo nezlomljivo voljo, vso svojo notranjo jekleno zlitost, ki je prežeta z vzvišeno idejo: službo domovini, vendar brez zagrizenosti, večno pripravljenost v borbi za demokracijo in medsebojno bratsko nerazdružljivost. Ni samo prazno geslo: «Kdor Slovan, ta Sokol!» To geslo postaja resnica. Z vsemi temi dejstvi morajo sedaj računati vsi, prav vsi nasprotniki in sovražniki Sokolstva. Sokola ni mogoče več uničiti; kdor bi ga pa skušal, bo moral prevzeti na svoje rame tudi vso odgovornost. Praški zlet je ogromen zgodovinski plaz; kdor bi ga skušal zaustavljati, bo pogažen!

SPLOŠNO SE DANES SMATRA, da oddaja električna svetloba zraku le malo toplote, dočim se dejansko samo pičlih 6% električne energije pretvarja v svetlobo, ves ostanek pa v toploto.

Trajno kodranje samo Din 60·-

Barvanje las v vseh niansah.
Izdelava garantirano dobra.

Frizerski salon

MIRKO ZALETEL, Ljubljana
Cesta 29. oktobra (Rimska) štev. 24

MALINOVEC

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI, Ljubljana, nasproti „Nebotičnika."

„FIDES"
Informacijska pisarna
J. SEVER, DEDICI
LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 14

Izvršuje vse informacijske posle, bodisi v trgovskih in privatnih stvareh, kakortudi saniranje posojilnih zadev najkulantneje in v najstrožji tajnosti. Posredovanje za inozemska zastopstva.

Tužnim srcem naznanjamo vsem znancem in prijateljem, da je umrla po nenadni bolezni gospa

Karla dr. Šaplova

roj. Draščik

dne 5. julija 1938 v Pragi

V LJUBLJANI, dne 5. julija 1938

Dr. Anton Šapla, soprog, inšpektor banske uprave; **Olga dr. Pucova,** sestra; **dr. Dinko Puc,** svak; **dr. Boris Puc, Igor Puc,** nečaka in ostalo sorodstvo.

Pleskarsko in slikarsko podjetje

HLEBŠ JAKOB

družba z omej. zavezo

Ljubljana

Cankarjevo nabrežje št. 21

Telefon 30-70

Izvršuje vsa pleskarska, in črkoslikarska dela po zmernih cenah.

Solidna izdelava. Za vsa izvršena dela jamčimo.

Najnovejši vzorci

Naprodaj

je več prvovrstnih še popolnoma novih šivalnih strojev, koles in otroških vozičkov in večje število že rabljenih, vse po neverjetno nizkih cenah edino

pri „PROMET"
Napoleonov trg
(nasproti Križanske cerkve) v Ljubljani

OPTIK
J. GOLDSTEIN
Ljubljana, pod Trančo 1

priporoča po nizkih cenah prvovrstna očala, daljnoglede, triedre, tlakomere, toplomere i. t. d.

OBIŠČITE
gostilno „Pri Lovcu"
na vogalu Bleiweisove in Rimske c. 24

Točijo se najboljša garantirano pristna štajerska, dolenjska in dalmatinska vina po zmernih cenah. **Na izbiro je sedem vrst najboljših vin** *Istotam se sprejemajo abonenti na* **okusno domačo hrano,** *ter niso obvezani jemati pijače.*

Cena za abonente: kompletno kosilo in večerja od Din 10·- do Din 14·-, samo kosilo Din 5·- do Din 9·-. Brezmesna hrana od Din 2·- do Din 5·-. Palačinke z marelčno marmelado Din 1·-.

Za obilen obisk se priporoča
Gostilna „Pri Lovcu", Rimska cesta štev. 24.

Za konzorcij «Slovenske besede»: dr Dinko Puc. Za uredništvo: dr. Stanko Jug. Tisk Delniške tiskarne, d. d., predstavnik Ivan Ovsenik — vsi v Ljubljani.